

Discussion panel 2. «Protection of agricultural producers and economic policy of protectionism of agro-industrial complex. Social disintegration and stratification of society in the face of rising food prices Management and finance in agriculture»

погляду продовольчої безпеки), набором рішень, які забезпечують можливість досягнення цілей та виконання завдань упродовж визначеного періоду.

На тлі останніх подій в умовах зовнішньої військової агресії, очевидно, що розроблені та прийняті до реалізації стратегії розвитку суб'єктів аграрного бізнесу зазнали змін, а подекуди їх діяльність взагалі припинена, управління здійснюється в умовах несподіванок та невизначеності, перейшло до формату антикризового, Україна втрачає агроекспортний потенціал, продовольча безпека окремих імпортозалежних країн опинилася під загрозою. Попри все це, з впевненістю можна зазначити, що після закінчення агресії, в період відновлення економічної та ділової активності роль стратегічного управління в аграрному бізнесі посилиться, а дотримання еколого-економічної безпеки залишиться актуальним і надалі.

Список використаних джерел:

1. Рогожин О. Г., Хлобистов Є. В., Трофимчук В. О. «Зелена економіка» природокористування та напрями її інформаційно-аналітичного забезпечення в Україні. *Математичне моделювання в економіці*. 2015. № 1. С. 73-86. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/131764/07-RogozinNEW.pdf?sequence=1> (дата звернення 27.04.2022).
2. Про основні принципи та вимоги до органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції : Закон України від 10.07.2018 р. № 2496-VIII : станом на 05 серпн. 2021 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2496-19#Text> (дата звернення 25.04.2022).
3. Maslak O. The Status and Prospects of the Organic Agricultural Products Market in Ukraine. *Baltic Journal of Economic Studies*. 2017. Vol. 3. № 2. С. 81-85. DOI: <http://dx.doi.org/10.30525/2256-0742/2017-3-2-81-85> (дата звернення: 25.04.2022).

Царук Наталія

к.е.н., доцент

Відокремленого підрозділу

Національного університету біоресурсів і природокористування України

«Ніжинський агротехнічний інститут»

ІНВЕНТАРИЗАЦІЯ АКТИВІВ ТА ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

З 2014 року в Україні триває процес децентралізації – реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади, основною метою якого є створення належних умов для формування ефективної і відповідальної влади на місцях, яка реалізує засади комфортного, і що важливо, безпечного середовища для проживання усіх верств населення. В основі такої реформи – не просто передача владних повноважень з одного рівня на інший, а створення принципово нового суб'єкта місцевого самоврядування – спроможної територіальної громади, яка матиме усі можливості стійкого всебічного розвитку на умовах фінансово-матеріальної самодостатності.

За даними офіційної державної статистики, станом на 2021 рік в Україні нараховується 1469 громад, які були утворені шляхом об'єднання сіл, селищ і міст [1]. Однак, реформа децентралізації не закінчилась формуванням громад, вона триває і досі та пов'язана із перерозподілом повноважень і ресурсів, а також вирішенням інших фінансово-економічних проблем.

Фінансово-майнові ресурси територіальних громад визначають можливості їх власного розвитку, а тому підлягають ретельному обліку і контролю з метою раціонального використання в суспільних інтересах. Так як територіальні громади є відносно новим явищем для нашої країни, практика бухгалтерського обліку активів і зобов'язань, а також інших складових їхнього потенціалу є маловивченою і тому часто проблематичною для бухгалтера. Це обумовлює необхідність розробки як теоретичних, так і методичних засад бухгалтерського обліку активів і зобов'язань територіальних громад, і зокрема методики інвентаризації, яка є важливим етапом облікового процесу.

Потенційні можливості розвитку територіальної громади залежать від її ресурсного забезпечення, яке є чи не найважливішим фактором, що обумовлює самостійність місцевих органів самоврядування, сприяє активізації бізнесової діяльності, визначає інвестиційну привабливість громади, дозволяє розвивати інфраструктурні проєкти, вирішувати проблеми благоустрою та підвищення якості життя місцевого населення. Виходячи з того, що ресурси визначають потенційні можливості розвитку, можна виокремити таке поняття як ресурсний потенціал територіальної громади – сукупність різноманітних за складом і змістом ресурсів та потенційних можливостей регіону (території), що визначають його соціально-економічний розвиток, суспільний добробут, сприятливі і екологічнобезпечні умови життя та господарювання.

При реорганізації суб'єкта господарювання організація бухгалтерського обліку його діяльності розпочинається з інвентаризації. У випадку формування територіальної громади, інвентаризація здійснюється з метою встановлення або оновлення інформації про поточний стан усіх наявних об'єктів, які представляють для громади інтерес із комерційної, суспільної та інших точок зору, виявлення тих об'єктів, які не враховувалися і не обліковувалися як такі, що можуть реально чи потенційно приносити користь громаді, встановлення реального та перспективного потенціалу розвитку громади у підприємницькому, культурному, туристичному, рекреаційному та інших аспектах [2, с. 7].

Варто відмітити, що діюче нормативно-методичне забезпечення інвентаризації не стосується лише суто територіальних громад, а тому не розкриває всіх нюансів, що можуть виникнути при інвентаризації активів і зобов'язань таких адміністративно-територіальних утворень. У зв'язку з цим, в даному дослідженні зосередимо свою увагу на особливостях інвентаризації, які є важливими для бухгалтерів територіальних громад.

Передусім, на відміну від вимог до інвентаризаційної комісії на звичайному підприємстві, до складу інвентаризаційної комісії в територіальній громаді може входити досить широке коло осіб, що представляють суспільні інтереси (зокрема, інтереси місцевого населення). До таких можна віднести: керівництво і працівників сільської / міської ради (сільський / міський голова, бухгалтер, землевпорядник, економіст, спеціаліст з погосподарського обліку); депутатів; економістів та фахівців з питань земельних відносин передових

Discussion panel 2. «Protection of agricultural producers and economic policy of protectionism of agro-industrial complex. Social disintegration and stratification of society in the face of rising food prices Management and finance in agriculture»

підприємств, що функціонують на території громади, у тому числі державних і комунальних; державних реєстраторів; інші зацікавлених осіб (місцеві активісти, члени громади, які виявили бажання брати безпосередню участь у виконанні завдань з інвентаризації). Інвентаризаційна комісія безпосередньо організовує проведення інвентаризації, а також здійснює відповідні контрольні процедури (перерахунок, зустрічна перевірка та інші). До обов'язків членів інвентаризаційної комісії також належить аналіз причин виявлених нестач та втрат від псування активів та ухвалення рішень щодо заліків пересортиці цінностей в усіх місцях їх зберігання.

Всі інвентаризаційні документи – описи, акти, звіряльні відомості оформлюються згідно вимог Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку, затверджене наказом Міністерства фінансів України від 24.05.1995 р. № 88 [3]. Якщо раніше інвентаризаційні документи заповнялися вручну, то сьогодні, в умовах всеохоплюючої діджиталізації, матеріали інвентаризації можуть бути сформовані за допомогою електронних засобів обробки інформації не менше ніж у двох примірниках.

Після завершення інвентаризації висновки щодо виявлених розбіжностей між фактичною наявністю активів і зобов'язань і даними бухгалтерського обліку, які наводяться в звіряльних відомостях, та пропозиції щодо їх врегулювання відображаються інвентаризаційною комісією у протоколі, що складається після закінчення інвентаризації і передається на розгляд та затвердження керівництву громади [2, с. 26].

Науково обґрунтовано, що ефективне функціонування та сталий розвиток об'єднаних територіальних громад в Україні підвищить інвестиційну привабливість таких територій. Створення нових і адекватна модернізація наявних об'єктів підприємницької, соціально-культурної та екологічної діяльності в умовах децентралізації влади стануть критеріями оцінки виконання бюджетотворчої функції територіальних громад і повноцінного масштабного розвитку їх територій [4, с. 39]. Однак, налагодження ефективного управління територіальною громадою розпочинається з інвентаризації її ресурсно-майнового потенціалу та відображення його складових в системі бухгалтерського обліку та звітності.

Відсутність сталої практики такої інвентаризації обумовлює виникнення деяких труднощів для бухгалтера при її проведенні. Виявлено, що ресурсно-майновий потенціал територіальної громади є досить масштабним за своїм складом, що вимагає від інвентаризаційної комісії специфічних знань і вмінь, обізнаності в контрольних процедурах і порядку їх документального оформлення.

Переважає більшість активів територіальних громад – це активи суспільного інтересу, об'єкти соціальної інфраструктури, а тому до їх перевірки залучається широке коло осіб, що представляють інтереси місцевого населення.

Розкриті особливості та етапи інвентаризації ресурсного потенціалу територіальних громад мають практичне значення і допоможуть членам інвентаризаційної комісії в повному обсязі реалізувати контрольні процедури, врахувати нюанси, що виникають при інвентаризації активів і зобов'язань, щоб сформуванню належне інформаційне забезпечення ефективного управління ресурсами громади на основі даних бухгалтерського обліку і звітності.

Список використаних джерел:

1. Інформаційний портал «Децентралізація». URL: <https://decentralization.gov.ua/newgromada> (дата звернення: 01.11.2021).
2. Методичні рекомендації з інвентаризації активів та ресурсного потенціалу територіальних громад / [Жук В. М., Бездушна Ю. С., Жук Н. Л.]. К.: ННЦ
3. Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку, затвердженим наказом Міністерства фінансів України від 24.05.1995 р. № 88. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95#Text> (дата звернення: 12.10.2021).
4. Мельник К. П. Аудит в об'єднаних сільських територіальних громадах. Облік і фінанси. 2018. № 4(82). С. 38-42.

Чередніченко Олена
К.т.н., доцент
НУБіП України

ПРИБУТОК ЯК ВАГОМИЙ ФАКТОР ПРОГНОЗУВАННЯ РОЗВИТКУ АГРАРНОГО ПІДПРИЄМСТВА

Забезпечення стабільної позиції підприємства на ринку потребує ефективного оцінювання його фінансово-економічного стану та стану потенційних конкурентів. Оцінка фінансово-економічних результатів є важливою характеристикою фінансової діяльності, підвищення ефективності якої можливе на основі вдосконалення планування прибутку та рентабельності підприємства з метою раціонального використання ресурсів і досягнення максимального результату.

Показники рентабельності використовують для оцінки фінансово-господарської діяльності аграрного підприємства й характеристики його ефективності та прибутковості різних видів діяльності [2].

Для аналізу показників прибутку використовують різні факторні моделі, які розкривають причинно-наслідкові зв'язки результатів діяльності та показників фінансового стану підприємства [3]. Однією з таких є «модель DuPont», яка показує узагальнення усіх аспектів фінансово-господарської діяльності підприємства, їхню статику та динаміку [1].

В таблиці 1 наведені вихідні дані для розрахунку факторного аналізу рентабельності власного капіталу аграрного підприємства.

Аналізуючи дані таблиці 1 встановлено, що майже всі вихідні показники аграрного підприємства мають тенденцію до збільшення. Варто зазначити зростання показника рентабельності продажів на 4,4 відсоткових пункти, коефіцієнта фінансової залежності на 86,7% та зменшення коефіцієнта оборотності активів на 9%.